

The Predictive Level of University Adjustment Levels of First-Year Teacher Candidates on Their Academic Self-Efficacy and Academic Success

Naciye AYNAS, Hakkâri University, ORCID ID: 0000-0002-6128-1382

Abstract

This study aimed to examine the relationship between teacher candidates' adaptation levels to university and their academic self-efficacy and academic success and to determine the level of prediction of university adaptation levels on academic self-efficacy and academic success. The research was conducted with 262 teacher candidates studying in the first year of the faculty of education of a university in the 2022-2023 academic year. The research was conducted through the correlational survey model. The data of the research were obtained from the "University Adaptation Scale", "Academic Self-Efficacy Scale" and the academic grade point averages of the teacher candidates. As a result of the research, the average university adaptation scores of the teacher candidates were generally at a moderate level, and from its sub-dimensions, academic adaptation was at a good level, social adaptation was at a good level, theoretical adaptation was at a low level, and personal-emotional adaptation was at a moderate level. The academic self-efficacy scores of the teacher candidates were generally at a high level, and from the sub-dimensions, social status was at a low level, cognitive applications were at a high level, and technical skills were at a moderate level. The academic success grade point averages of the teacher candidates were 66.4% in the 2.50-3.49 range and were at a good level. As a result of the research, it was determined that the university adaptation levels of the teacher candidates predicted their academic self-efficacy positively, significantly and at a low level (6%) ($R=,253$, $R^2=,064$, $p>,01$), but it was not predictive of their academic success ($R=,049$, $R^2=,002$, $p>0,001$).

Keywords: Teacher candidates, University adjustment, Academic self-efficacy, Academic success

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 25, No 3, 2024
pp. 1012-1029
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1417056

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
09.01.2024

[Accepted](#)
02.12.2024

Suggested Citation

Aynas, N. (2024). The predictive level of university adjustment levels of first-year teacher candidates on their academic self-efficacy and academic success. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(3), 1012-1029. DOI: 10.17679/inuefd.1417056

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Human life has a dynamic structure and is in a constant state of change. Individuals are exposed to different experiences in many periods of life and in this case enter a process of adaptation. Adaptation is the individual's effort to establish and develop balance with himself and his environment, that is, his reactions to changes in his environment (Balçioğlu 2001; Köknel, 1993; Yavuzer, 1996). For an individual, each change requires a new adaptation process. Although there are many changes in human life, the most important changes are transitions and advances in educational levels. The individual tries to adapt to the changes he encounters at each stage he passes. However, since the first stages are generally environments with similar conditions, it may not be necessary to carry out a serious adaptation process in the transitions between these levels. However, the situation is different when transitioning to university. In this process, the individual is faced with many different variables that he has not experienced in his previous educational experiences. As a matter of fact, the most important factor that causes the adaptation process to emerge is the changes that occur in human life (Özkan and Yılmaz, 2010). Situations such as a different environment, different people, different education, different lessons, different habits require an adaptation process for the individual.

Universities can be expressed as an institution that offers individuals a new life, confronts them with a life experience different from social elements, and offers different personal, social and academic experiences. Individuals who encounter these differences enter a process of adaptation in terms of their academic, social and personal characteristics. In this process, the individual may experience difficulties in establishing personal and social relationships, as well as academic difficulties due to new courses, new subjects, and the intensity of the content. Some characteristics of individuals have the power to make the academic adaptation process easier or more difficult. One of these characteristics is self-efficacy. The concept of self-efficacy is a fundamental concept expressed by Bandura in social learning theory. Self-efficacy is defined as the individual's self-judgment regarding his/her capacity to organize and successfully perform the activities required to demonstrate a certain skill that is effective in creating behavior (Senemoğlu, 2012). According to Bandura, self-efficacy is very important for students to control their expectations, motivation, academic achievement, academic activities and academic learning (as cited in Ekici, 2012). The individual's belief that he will successfully fulfill an educational task or responsibility is expressed as academic self-efficacy (Zimmerman, 1995; Gore, 2006; Bahar, 2019). The focus of academic self-efficacy is the ability of individuals to successfully fulfill their academic duties (Booth, Abercrombie, & Frey, 2017). In this case, it can be said that academic success and academic self-efficacy progress parallel to each other.

Purpose

Please Adaptation to university can be expressed as a process that significantly affects a person's academic success, as well as many other dimensions in the future (Gray et al. 2013; Tinto, 1993). The focus of this study is to reveal whether there is a relationship between the social, personal and academic adaptation levels of teacher candidates in their first year of university, their academic self-efficacy and academic success. Based on this focal point, it was deemed important to determine the reflections of the university adaptation process, especially on teacher education. Considering that there is no study of this scope in the literature, it is thought that examining the relationship between teacher candidates' first year university adaptation levels and their academic self-efficacy and academic success will also contribute to the literature. For this purpose, the following sub-questions were created for the research;

1. What are the university adaptation, academic self-efficacy and academic success levels of teacher candidates?
2. Is there a relationship between teacher candidates' university adaptation levels and their academic success and academic self-efficacy?
3. Do teacher candidates' university adjustment levels significantly predict their academic self-efficacy and academic success?

Method

The purpose of this research is to examine the relationship between first-year teacher candidates' university adaptation levels, academic self-efficacy and academic success. The research was conducted with the relational survey model, which is one of the quantitative research designs. In this model, it is tried to determine whether the variables change together and, if so, in which direction and at what level (Karasar, 2011). In this study, it was aimed to determine whether there is a relationship between university adaptation levels, academic self-efficacy and academic achievements of teacher candidates, and to determine the direction of this relationship if there is a relationship.

The study group of the research consists of 262 first-year teacher candidates studying at Hakkari University Faculty of Education in Hakkari province in the spring semester of the 2022-2023 academic year. "Personal information form", "university adjustment scale" and "academic self-efficacy scale" were used as data collection tools in the research. Data regarding the academic success of teacher candidates data were obtained from the end-of-term academic grade point averages they stated in the personal information form. The data obtained from the personal information form, university adjustment scale and academic self-efficacy scale used in the research were analyzed in the SPSS quantitative data analysis program. Descriptive statistical techniques were used to calculate values such as score averages, frequency, percentage and standard deviation related to university adaptation, academic self-efficacy and academic success, and Pearson Product Moment Correlation coefficient was used to determine the relationships between these variables.

Findings

When the data obtained within the scope of the research questions are examined, it can be said that the adaptation levels of teacher candidates to the university are generally at a medium level ($\bar{x}=189.45$). When teacher candidates' university adaptation levels are examined in the context of sub-dimensions, it can be said that the highest average is in the social adaptation sub-dimension ($\bar{x}=59.28$) and the lowest average is in the institutional adaptation sub-dimension ($\bar{x}=36.2$). In general, considering the minimum and maximum values that can be taken from the entire scale, it can be stated that the students have below average adaptation in institutional adaptation, average level in personal emotional adaptation, and above average adaptation in academic and social adaptation. According to the data obtained from the academic self-efficacy scale, the academic self-efficacy levels of teacher candidates are at a medium level ($\bar{x}=99.6$). When the academic self-efficacy levels of teacher candidates are examined in the context of sub-dimensions, it can be said that the highest average is in the cognitive applications sub-dimension ($\bar{x}=65.4$) and the lowest average is in the technical skills sub-dimension ($\bar{x}=10.7$). When the academic grade point averages of the teacher candidates were examined, it was observed that the academic success rate of the majority (66.4%) was between 2.50-3.49 points. Considering these results, it can be said that the teacher candidates are at a good level academically.

As a result of the analyses, when the relationship between the students' adaptation levels to the university and their academic self-efficacy was examined, it was determined that there was a significant, positive, low level relationship at the $p < .01$ level and $r = .253$ size.

When the relationship between students' adaptation levels to university and their academic success was examined, it was determined that there was a low-level but non-significant positive relationship at the $p < .01$ level and $r = .049$ size.

Discussion & Conclusion

As a result of the research, the general average score of the students from the university adaptation scale was determined as 189.45 ± 47.7 . Considering the minimum and maximum values, this result shows that the adaptation levels of teacher candidates to the university are at a medium level. In the first year of university, a different environment, different people, a different city and an educational life different from other levels of education greatly affect the adaptation process of students. The moderate level of adaptation revealed here may indicate that students still have some deficiencies in adapting to these differences. In the research, it was observed that the academic self-efficacy scores of the students were at a medium level in the entire scale, above the average in the cognitive applications sub-dimension, and at a medium level in the social status and technical skills sub-dimensions. When looking at the results regarding academic self-efficacy, it is generally possible to talk about a medium level of self-efficacy. This situation shows that students are not at the desired level of academic self-efficacy. This result may be related to the moderate level of adaptation to university. When the findings obtained from the end-of-term grade point averages of teacher candidates regarding academic success are examined, it is seen that more than half of the students (66.4%) have good academic success (2.50-3.49, $f = 182$).

As a result of the research, when the relationship between students' university adaptation levels and academic self-efficacy was examined, it was determined that there was a positive, significant and low level relationship between these two variables. When looking at the relationship between students' adaptation levels to university and their academic success, it was determined that there was no significant relationship. While a positive relationship between academic success and university adaptation is a desired result, the lack of relationship found in this study can be interpreted as a result that develops as a result of the conditions of the students included in the study.

Birinci Sınıf Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Akademik Öz Yeterlikleri ve Akademik Başarılarını Yordama Düzeyi

Naciye AYNAS, Hakkâri Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-6128-1382

Öz

Bu araştırmada öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri ile akademik öz yeterlikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik öz yeterlik ve akademik başarıyı yordama düzeyini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin eğitim fakültesinin 1. sınıfında öğrenim gören 262 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri "Üniversiteye Uyum Ölçeği", "Akademik Öz Yeterlik Ölçeği" ve öğretmen adaylarının akademik not ortalamalarından elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının üniversiteye uyum puan ortalamaları genel olarak orta düzeyde, alt boyutlarından akademik uyum iyi düzeyde, sosyal uyum iyi düzeyde, kuramsal uyum düşük düzeyde kişisel-duygusal uyum ise orta düzeyde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik puan ortalamaları genel olarak yüksek düzeyde, alt boyutlardan Sosyal statü düşük düzeyde, bilişsel uygulamalar yüksek düzeyde, Teknik beceriler ise orta düzeyde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik başarı not ortalaması ise %66.4 oranında 2.50-3.49 puan aralığında olup iyi seviyededir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik öz yeterliklerini pozitif yönde, anlamlı ve düşük düzeyde (%6) yordadığı ($R=,253$, $R^2=,064$, $p>,01$), akademik başarıları üzerinde ise yordayıcı bir etkisinin olmadığı ($R=,049$, $R^2=,002$, $p>,001$) tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, üniversiteye uyum, akademik öz yeterlik, akademik başarı

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 25, Sayı 3, 2024
ss. 1012-1029

DOI
10.17679/inuefd.1417056

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
09.01.2024

Kabul Tarihi
02.12.2024

Önerilen Atıf

Aynas, N. (2024). Birinci sınıf öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin akademik öz yeterlikleri ve akademik başarılarını yordama düzeyi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 1012-1029. DOI: 10.17679/inuefd.1417056

1. Giriş

İnsan yaşamı dingin bir yapıda değil dinamiktir ve sürekli değişim hâindedir. Bireyler yaşamları boyunca birçok farklı değişime maruz kalırlar ve bir gereklilik olan uyum kurma çabası içine girerler. Uyum, bireyin öz benliğiyle ve çevresiyle bir denge halinde ve etkili bir ilişki kurabilme, geliştirebilme ve bunu sürdürebilme becerisi olarak ifade edilebilir (Balcioğlu 2001; Köknel, 1993; Yavuzer, 1996). Uyum esasen dinamik bir süreç olmakla birlikte bireyin çevresinde mevcut değişikliklere karşı ortaya koyduğu tepkiler olarak nitelendirilebilir. Bir birey için her bir değişiklik yeni bir uyum sürecini gerektirir. Birey yaşamında birçok değişiklik olmakla birlikte en uzun soluklu ve en belirgin değişimlerden biri şüphesiz eğitim-öğretim kademelerinde geçiş ya da ilerlemelerdir. Birey geçtiği her bir kademedeki karşılaştığı değişikliklere uyum sağlamaya çalışır. Fakat örgün eğitimin ilk kademeleri bireylere birtakım değişimler sunmakla birlikte genellikle birbirine yakın koşullara sahip olduklarından bu kademelerde ciddi bir uyum sürecine girmelerini gerekli kılmayabilir. Bireyin değişime dönük uyum sürecine en yoğun girdiği eğitim kademesinin üniversite olduğu söylenebilir ve bu da en çok üniversitenin ilk yılında gerçekleşmektedir. Kişi üniversiteye girdiğinde her yönü ile yeni bir dünyaya girer. Farklı ortam, farklı insanlar, yeni alışkanlıklar gibi üniversite, kişiye yeni bir hayat sunan, onu toplumsal birçok baskı unsurundan kurtaran, eğitim almanın yanı sıra bireyin sosyalleşmesini sağlayan bir kurum olarak görülmektedir (Şahin ve Yıldız, 2006). Bu süreçte kişi daha önceki eğitim yaşantılarında tecrübe etmediği birçok farklı değişkenle karşı karşıya kalır. Nitekim uyum sürecinin ortaya çıkmasına neden olan en önemli etken insan yaşamında meydana gelen değişikliklerdir (Özkan ve Yılmaz, 2010).

Üniversitenin ilk yılı genellikle ergenlikten gençliğe geçiş dönemine denk geldiğinden ve çoğunlukla farklı bir şehirde tecrübe edildiğinden birey için ayrı bir zorlu süreç olarak nitelendirilebilir. Bu dönemde bireyler özellikle akademik, sosyal, kişisel özellikleri bakımından bir uyum süreci içerisine girerler. Bireyler yeni çevrenin getirdiği değişikliklerden kaynaklı sosyal ve kişisel konularda zorlanmalarının yanı sıra, yeni dersler, yeni konular, yoğun içerikler sebebiyle de akademik anlamda da zorlanabilmektedirler. Bireylerin sahip olduğu bazı özellikler, akademik uyum sürecini kolaylaştırma ya da zorlaştırma gücüne sahiptir. Bu özelliklerden biri de öz yeterlidir. Öz yeterlik kavramı sosyal öğrenme kuramının temsilcisi Bandura tarafından 1977’de ortaya atılmıştır. Bandura’ya göre öz yeterlik öğrencilerin beklentilerini, motivasyonlarını, akademik kazanımlarını, akademik aktivitelerini ve akademik öğrenmelerini kontrol etmelerinde oldukça önemlidir (Aktaran Ekici, 2012). Öz yeterlik bireyin, davranış oluşturmada etkili ve belli bir beceriyi ortaya koyması için gerek duyduğu etkinlikleri düzenleme ve onları başarılı bir biçimde yerine getirme kapasitesine ilişkin kendine yönelik yargısı olarak tanımlanır (Senemoğlu, 2012). Bireyin eğitsel bir sorumluluk ya da bir görevi başarılı bir şekilde yerine getirmesine yönelik inanca sahip olması ise akademik öz yeterlik olarak ifade edilmektedir (Bahar, 2019; Gore, 2006). Akademik öz yeterliğin odaklandığı nokta, bireylerin akademik görevlerini başarıyla gerçekleştirebilecekleri konusudur (Booth vd., 2017). Bu durumda akademik başarı ile akademik öz yeterliğin birbirine paralel ilerledikleri söylenebilir.

Üniversitenin ilk yılında da bireyler, mekân değişikliği, arkadaş çevresindeki değişiklikler, akademik sorumluluklarında artış, kişisel, sosyal ve akademik yaşantılarında bağımsızlaşmaya uyum sağlama, birtakım sorumluluklar alma gibi birçok farklı deneyimle yüzleşmek ve bunlarla baş etmek durumunda kalmaktadırlar (Pittman ve Richmond, 2008; Parker vd., 2003). Bu nedenle üniversitenin birinci sınıfı üniversite hayatına uyum gösterebilme adına en kritik dönem şeklinde nitelendirilebilir (Clinciu, 2013; Gall vd., 2000). Bu kritik dönem, öğrencilerin üniversite hayatında ilerleyen zamanlarda birçok boyutun yanı sıra akademik başarılarını da önemli düzeyde etkileyen bir dönem olarak ifade edilmektedir (Gray vd., 2013; Tinto, 1993). Üniversitenin ilk yılında öğrencilerin sosyal, kişisel ve akademik uyum düzeylerinin akademik öz yeterlik ve akademik başarı üzerinde etkili olup olmadığını ortaya çıkarmak bu

çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Alanyazında öğrencilerin yükseköğretim yaşamına uyumu konusunun, doğrudan ya da başka değişkenlerle birlikte ele alındığı araştırmaların (Aktaş, 1997; Ayhan, 2005; Bayrak Aladağ ve Bülbül, 2013; Çalışandemir ve Baltacı, 2017; Erdoğan, Şanlı ve Bekir, 2005; Gökkaya 2016; Karahan, Sardoğan, Özkamalı ve Dicle, 2005; Mercan ve Yıldız, 2011; Özen, 2019; Özkan ve Yılmaz, 2010; Öztemel, 2010; Sevinç, 2010) olduğu görülmektedir. Ancak öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri ile akademik öz yeterlikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Özellikle öğretmen eğitiminde üniversiteye uyum sürecinin yansımalarını belirlemek önem taşımaktadır. Temelde sağlıklı kurulan bir uyum süreci, ilerleyen dönemlerde öğretmen adaylarını alacakları eğitim süresince ve mesleğe atılacakları dönemlere kadar etkilemeye devam edecektir. Nitekim öğretmen adaylarının kurdukları üniversite uyumu ile beraber akademik öz yeterlik algıları ve akademik başarıları şekillenecek ve ileride bu beceriler tüm performanslarına yansıyabilecektir. Ayrıca üniversite açısından öğrencilerin uyum sürecine ilişkin ortaya çıkacak veriler üniversitelerin kalitesini artırmak adına bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Elde edilen bulgular üniversitelerin üniversiteye uyum düzeylerinin çıktılarının farkında olarak neler yapabileceklerine ilişkin fikir oluşturmaları açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda yapılacak her girişim üniversiteye uyum sorunlarının çözülmesi ve dolayısıyla nitelikli çıktılarının ortaya çıkmasına vesile olacaktır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının üniversitenin ilk yıl uyum düzeylerinin akademik öz yeterlikleri ve akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemek gerekli ve önemli görülmüştür. Bu hedef doğrultusunda araştırma için aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur;

1. Üniversitenin ilk yılındaki öğretmen adaylarının üniversiteye uyum, akademik öz yeterlik ve akademik başarıları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri ile akademik başarıları ve akademik öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeyleri akademik öz yeterliklerini ve akademik başarılarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma nicel araştırma desenlerinden ilişkiisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkiisel tarama modeli, bu değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını ve derecesini belirlemek için uygun bir modeldir ve bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki karmaşık ilişkilerin anlaşılmasına ve daha derinlemesine analiz edilmesine olanak tanımaktadır (Karasar, 2011). Bu çalışmada da birinci sınıf öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri bağımsız değişken, akademik öz yeterlik düzeyleri ve akademik başarıları ise bağımlı değişkenler olarak ele alınmış ve bu değişkenler arasındaki ilişki belirlenmek amaçlandığından bu model tercih edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir üniversitenin eğitim fakültesi 1. sınıflarında aktif öğrenim gören n = 262 öğretmen adayının gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örneklemin belirlenmesi aşamasında, ulaşılabilir (uygun) örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmacı tarafından uygun örnekleme yönteminin belirlenmesinin nedeni; uygun örnekleme yöntemi ile araştırma örnekleme zaman, emek ve masraf açısından kolay ulaşılabilir ve hızlı bir şekilde veri toplanabilir olmasıdır (Büyüköztürk vd., 2014). Bu örnekleme yönteminde ulaşımı kolay ve araştırmaya katılım için gönüllü olan bireyler örnekleme grubuna dâhil edilmektedir (Johnson ve Christensen, 2014). Araştırmanın örnekleme grubuna ait demografik bilgiler aşağıdaki tabloda ifade edilmiştir.

Tablo 1.*Çalışma Grubuna Dair Demografik Bilgiler*

Değişkenler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	161	61,5
	Erkek	101	38,5
Bölüm	(İ.Ö) İlköğretim Matematik	46	17,6
	Türkçe	40	15,3
	İngilizce	41	15,6
	Almanca	19	7,3
	Beden Eğitimi	4	1,5
	Müzik	11	4,2
	Resim	10	3,8
	Sınıf	37	14,1
	Özel Eğitim	14	5,3
	PDR	40	15,3
Dönem sonu ortalama	1,51-2,00	3	1,1
	2,01-2,50	15	5,7
	2,51-3,00	70	26,7
	3,01-3,50	112	42,7
	3,51-4,00	62	23,7

Tablo 1'e bakıldığında araştırma kapsamında verilerin elde edildiği katılımcıların 161'i kadın 101'i ise erkektir. Bölüm dağılımına bakıldığında katılımcıların en çok İ.Ö. Matematik Öğretmenliğinden(n = 46) en az katılımcının ise Beden Eğitimi Öğretmenliğinden (n = 4) olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının dönem sonu akademik başarı ortalamalarının ise büyük oranda (n = 174) 4'lük sistemde 3,00 ile 4,00 not aralığında olduğu da tablodan elde edilen diğer bir bulgudur.

2.3. Veri toplama araçları

Araştırmanın verileri "kişisel bilgi formu", "üniversite uyum ölçeği" ile "akademik öz yeterlik ölçekleri" kullanılarak elde edilmiştir. Kişisel bilgi formunda, öğretmen adaylarına ilişkin cinsiyet, bölüm ve akademik başarı ortalamaları bilgilerine dair sorular yer almaktadır.

2.3.1. Üniversite uyum ölçeği

Sevinç Tuhanioğlu ve Gizir, (2020) tarafından geliştirilen "Üniversite Uyum Ölçeği" akademik uyum, sosyal uyum, kişisel-duygusal uyum ve kurumsal uyum şeklinde dört alt boyuta sahip olup toplamda 45 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, Likert tipinde olup yanıtlar "1-bana hiç uygun değil" ile "7-bana tamamen uygun" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekte 21 madde için ters puanlama yapılmaktadır. Bunlar sırasıyla ölçeğin 3, 4, 6, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 19, 23, 24, 27, 28, 32, 33, 36, 39, 40, 41 ve 42. maddeleridir. Katılımcıların ölçekten alabilecekleri en düşük puanın değeri 45 ve en yüksek puanın değeri ise 315 olarak belirtilmiştir. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar katılımcıların üniversiteye yüksek düzeyde uyumuna, düşük puanlar ise düşük düzeyde uyum sağladıklarına işaret etmektedir (Tuhanioğlu 2019). Ölçeğin

tamamının Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.94'tür. Ancak bu çalışmada ölçeğin genel olarak Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.82 olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Akademik Öz Yeterlik Ölçeği

Owen ve Froman'ın (1988) geliştirdiği bu ölçeğin Türkçeye uyarlanması Ekici (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin üç alt boyutu mevcuttur ve bunlar sosyal statü (10 madde), bilişsel uygulamalar (19 madde) ve teknik beceriler (4 madde) şeklindedir. 5'li Likert tipinde olan ve toplamda 33 maddeden oluşan bu ölçek, oldukça fazla (5 puan) ve oldukça az (1 puan) şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin hesaplanan Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.86'dır. Bu çalışmada da ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.87 olarak belirlenmiştir.

2.3.3. Akademik Başarı

Öğretmen adaylarının akademik başarılarına ilişkin veriler öğretmen adaylarının veri toplama araçlarından biri olan kişisel bilgi formunda demografik değişkenlere ilişkin yer alan sorulardan biri olan dönem sonu akademik başarı ortalama sorusuna verdikleri yanıtlarla elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının beyanı ile birinci sınıf dönem sonu akademik not ortalamaları ile elde edilmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmada ulaşılan veriler, nicel veri analiz programlarından SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiştir. Öncelikle her iki ölçek vasıtasıyla elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Normallik testinde verilerin dağılımlarının -1.00 ve +1.00 aralığında olduğu yani normal dağılım koşullarını sağladığı tespit edilmiş ve dolayısıyla verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

Birinci sınıf öğretmen adaylarının üniversiteye uyum, akademik öz yeterlikleri ve akademik başarılarına ilişkin puan ortalamalarının, frekans, yüzde ve standart sapma gibi değerlerin hesaplanmasında betimsel istatistikler, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik öz yeterlik ve akademik başarılarını yordama düzeyini belirlemek için ise basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, yapılan analizler sonucu ulaşılan bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi "Öğretmen adaylarının üniversiteye uyum, akademik öz yeterlikleri ve akademik başarıları ne düzeydedir? şeklindedir. Bu problem kapsamında ulaşılan bulgular Tablo 2'de, Tablo 3'te ve Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerine İlişkin İstatistiksel Veriler

	Ölçeğin boyutları	N	Ortalama($\bar{x}$) $\pm$ Ss	Min.-Maks.
	Akademik uyum	262	50,64 $\pm$ 15.0	13-84
	Sosyal uyum	262	59,28 $\pm$ 15.08	20-85
Üniversite uyum ölçeği	Kuramsal uyum	262	36,2 $\pm$ 15.6	10-70
	Kişisel-duygusal uyum	262	41,6 $\pm$ 14.4	14-68
	Üniversite uyum-Genel	262	189,45 $\pm$ 47.7	72-307

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, üniversite uyum ölçeğinde bulunan akademik uyum alt boyutunun puan ortalaması 50,64 $\pm$ 15,0, sosyal uyum alt boyutunun puan ortalaması

59,28±15,08, kuramsal uyum alt boyutunun aritmetik puan ortalaması 36,2±15,6, kişisel duygusal uyum alt boyutunun puan ortalaması 41,6±14,4 ölçeğin tamamının ise puan ortalaması 189,45±47,7 şeklinde olduğu görülmektedir. Bu verilere dayanarak en yüksek ortalamanın sosyal uyum alt boyutunda (59,28±15,08), en düşük ortalamanın da kuramsal uyum alt boyutunda (36,2±15,6) olduğu söylenebilir. Genel olarak ölçeğin tamamından alınabilecek minimum-maksimum değerler dikkate alındığında, öğrencilerin kurumsal uyumda ortalamasının altında, kişisel duygusal uyumda ortalama düzeyde, akademik uyum ve sosyal uyumda ise ortalamasının üstünde bir uyum gösterdikleri ifade edilebilir. Ölçeğin tamamına bakıldığında ise orta düzey bir uyumdan söz etmek mümkündür.

Tablo 3.

Öğrencilerin Akademik Öz Yeterlik Düzeylerine İlişkin İstatistik Veriler

	Ölçeğin boyutları	N	Ortalama±Ss	Min- Max
	Sosyal statü boyutu	262	29,5±5,9	12-50
Akademik öz yeterlik ölçeği	Bilişsel uygulamalar boyutu	262	65,4±9,88	23-95
	Teknik beceriler boyutu	262	10,7±2,08	4-20
	Akademik Özyeterlik-Genel	262	99,6±17,6	40-163

Tablo 3'te akademik öz yeterlik ölçeğinde bulunan sosyal statü alt boyutunun puan ortalaması 29,5±5,9, bilişsel uygulamalar alt boyutunun puan ortalaması 65,4±9,88, teknik beceriler alt boyutunun puan ortalaması 10,7±2,08 şeklindedir. Ölçeğin tamamının ise puan ortalaması 99,66±17,6'dır. Bu verilere dayanarak en yüksek ortalamanın bilişsel uygulamalar alt boyutunda (64,4±9,88) olduğu, en düşük ortalamanın teknik beceriler alt boyutunda (10,7±2,08) olduğu ve genel olarak öğrencilerin akademik öz yeterlik ortalamalarının orta düzeyde olduğu (99,66±17,6) söylenebilir.

Tablo 4.

Öğrencilerin Akademik Başarıları Düzeylerine İlişkin İstatistik Veriler

	Aralık	f	%
Akademik başarı	1,50-1,99	3	1,1
	2,00-2,49	15	5,7
	2,50-2,99	70	26,7
	3,00-3,49	112	42,7
	3,50-4,00	62	23,7
	Toplam	262	100,0

Tablo 4'te görüldüğü üzere, öğrencilerin akademik not ortalamasının %1,1'i 1,50-1,99 aralığında, %15,7'si 2,00-2,49 aralığında, %26,7'si 2,50-2,99 aralığında, %42,7'si 3,00-3,49 aralığında, %23,7'si ise 3,50-4,00 aralığındadır. Tabloya bakıldığında öğrencilerin akademik anlamda genel olarak başarılı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%66,4) akademik başarıları 2,50-3,49 puan aralığında yani iyi seviyededir.

Araştırmanın 2. alt problemi ise "Öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri ile akademik başarıları ve akademik öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" şeklindedir. Bu alt problem doğrultusunda ulaşılan bulgular Tablo 5'te belirtilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Düzeyleri ile Akademik Başarı ve Akademik Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki (Pearson Korelasyon Analizi)

Korelasyonlar	Akademik öz yeterlik ölçeği					Üniversiteye uyum ölçeği				
	Akademik başarı	Sosyal statü	Bilişsel uygulamalar	Teknik beceriler	Akademik öz yeterlik- genel	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kurumsal Uyum	Kişisel-duygusal uyum	Üniversite uyum-genel
Akademik uyum	r ,107	,210	,349	,266	,326	-				
	p ,085	,001*	,000*	,000*	,000*					
Sosyal uyum	r ,069	,260	,259	,141	,254	,412	-			
	p ,266	,000*	,000*	,022	,000*	,000*				
Kurumsal uyum	r -,072	,035	,096	,068	,078	,479	,249	-		
	p ,246	,572	,337	,274	,257	,000*	,000*			
Kişisel-duygusal uyum	r ,021	,014	,120	,083	,086	,229	,398	,397	-	
	p ,736	,660	,053	,180	,132	,000*	,000*	,000*		
Üniversite uyum-genel	r ,049	,180	,273	,192	,253	,711	,722	,734	,704	-
	p ,427	,003*	,000*	,002*	,000*	,000*	,000*	,000*	,000*	

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin üniversiteye uyum genel düzeyleri ile akademik başarıları arasında yönü pozitif, düşük düzeyli ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,049$, $p>0,001$). Alt boyutlardan akademik uyum düzeyleri ile akademik başarı arasında yönü pozitif, düşük düzeyli ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,107$, $p>0,001$). Sosyal uyum ile akademik başarı düzeyi arasında pozitif yönlü, çok düşük düzeyli ancak anlamlı olmayan bir ilişki söz konusudur ($r=,069$, $p>0,01$). Kurumsal uyum düzeyleri ile akademik başarı arasında negatif, çok düşük düzeyli ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=,072$, $p>0,001$). Kişisel duygusal uyum düzeyleri ile akademik başarı düzeyi arasında ise pozitif yönlü, çok düşük düzeyli ancak anlamlı olmayan bir ilişki ($r=,021$, $p>0,01$) olduğu görülmektedir.

Tablo 5, öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyleri ile akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişki bağlamında incelendiğinde, üniversiteye uyum genel düzeyleri ile akademik öz yeterlik genel düzeyleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyli $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ve $r=,253$ büyüklüğünde bir ilişki görülmektedir. Üniversiteye uyum genel ile sosyal statü arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ve $r=,180$ büyüklüğünde pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Üniversiteye uyum genel ile bilişsel uygulamalar arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ve $r=,273$ büyüklüğünde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Üniversiteye uyum genel ile teknik beceriler arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ve $r=,192$ düzeyinde pozitif bir ilişki belirlenmiştir.

Alt boyutlar bakımından incelendiğinde akademik uyum ile sosyal statü boyutları arasında anlamlı ($p<0,01$) ve $r=,210$ büyüklüğünde pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Akademik uyum ile bilişsel uygulamalar arasında anlamlı ($p<0,01$) ve $r=,349$ büyüklüğünde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Akademik uyum ile teknik beceriler arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ve $r=,266$ düzeyinde pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Akademik

uyum ile akademik öz yeterlik genel düzeyleri arasındaki ilişki ise $p < .01$ düzeyinde anlamlı, $r = ,326$ büyüklüğünde ve pozitif yönde orta düzeyde şeklinde belirlenmiştir.

Sosyal uyum ile sosyal statü arasında anlamlı ($p < .01$) ve $r = ,260$ büyüklüğünde pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sosyal uyum ile bilişsel uygulamalar arasında $p < .01$ düzeyinde anlamlı ve $r = ,259$ büyüklüğünde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Sosyal uyum ile teknik beceriler arasında anlamlı ($p < .01$) ve $r = ,141$ düzeyinde pozitif bir ilişki belirlenmiştir. Sosyal uyum ile akademik öz yeterlik genel düzeyleri arasındaki ilişki ise $p < .01$ düzeyinde anlamlı, $r = ,254$ büyüklüğünde ve pozitif yönlü ve düşük düzeyli olarak belirlenmiştir.

Kurumsal uyum ile sosyal statü arasında yönü pozitif, düşük düzeyli ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = ,035$, $p > .01$). Kurumsal uyum ile bilişsel uygulamalar arasında yönü pozitif, düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = ,096$, $p > .01$). Kurumsal uyum ile teknik beceriler arasında yönü pozitif, düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = ,068$, $p > .01$). Kurumsal uyum ile akademik öz yeterlik genel düzeyleri arasında ise yine yönü pozitif, düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir ($r = ,078$, $p > .01$).

Kişisel duygusal uyum ile sosyal statü arasında yönü pozitif ancak düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = ,014$, $p > .01$). Kişisel duygusal uyum ile bilişsel uygulamalar arasında pozitif yönde ancak düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = ,120$, $p > .01$). Kişisel duygusal uyum ile teknik beceriler arasında yönü pozitif, düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = ,083$, $p > .01$). Kişisel duygusal uyum ile akademik öz yeterlik genel düzeyleri arasında ise yine yönü pozitif, düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir ($r = ,086$, $p > .01$).

Araştırmanın dördüncü alt problemi öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri akademik öz yeterlik ve akademik başarılarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır? şeklindedir. Bu problem doğrultusunda elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Akademik Öz Yeterlik ve Akademik Başarılarını Yordama Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	B	std. Hata	β	t	F	R	R ²	p
Üniversiteye uyum düzeyi	Sabit	2,502	,128		19,615				,000
	Akademik öz yeterlik	,124	,029	,253	4,220	17,808	,253	,064	,000
	Sabit	4,645	,227		20,426				,000
	Akademik başarı	,042	,052	,049	,795	,633	,049	,002	,427

$p < ,001$

Öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik öz yeterliklerini ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre; öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeyleri akademik öz yeterlikleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($R = ,253$; $R^2 = ,064$). Buna göre öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerine ilişkin toplam varyansın % 6'sının öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeyleri ile açıklandığı ifade edilebilir. Regresyon denkleminde esas yordayıcı değişkenin katsayısının ($B = ,253$) anlamlılık testi de öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik öz yeterliğin anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir ($p < ,001$).

Öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik başarılarını ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre; öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeyleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir ($R = ,049$; $R^2 = ,002$). Dolayısıyla öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin akademik başarılarının anlamlı bir yordayıcısı olmadığı belirlenmiştir ($p > ,001$).

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada 1. sınıf öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeyleri ile akademik öz yeterlik düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu doğrultuda ulaşılan sonuçlara göre, öğretmen adaylarının üniversiteye uyum ölçeğinden aldıkları genel puan ortalamalarının orta seviyede olduğu söylenebilir. Üniversitenin ilk yılında farklı bir ortam, farklı insanlar, farklı bir şehir ve diğer eğitim kademelerinden farklı olan bir eğitim hayatı öğrencilerin uyum kurma sürecini büyük oranda etkiler. Burada ortaya çıkan orta düzey bir uyum, öğrencilerin bu farklılıklara uymakta henüz bazı eksiklikler yaşadığının göstergesi olabilir. Bu çalışmada ortaya çıkan orta düzey üniversite uyumu bulgusuna karşın literatürde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Karahan ve ark. (2005) yaptıkları çalışmada öğrencilerin ilk yıl üniversite uyum düzeylerini düşük olarak tespit etmişlerdir. Benzer sonuçlara Öztürk (2020) ve Erdoğan, Şanlı ve Bekir'in (2005) de çalışmalarında ulaştığı söylenebilir. Özkara ve Özaydın Özkara (2020), Işık (2020) ve Dokuyan, Özgür ve Kaçmaz (2022) ise çalışmalarında üniversitenin 1. yılında öğrencilerin üniversite uyum düzeyini yüksek olarak belirlemişlerdir. Üniversiteye uyum düzeylerine ilişkin bu farklılıkların her örneklem grubunun farklı üniversite deneyimleri edinmelerinden kaynaklı olabileceği söylenebilir. Neticede her üniversitenin koşulları birbirinden oldukça farklılaşabilmektedir.

Öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyleri alt boyutlar bağlamında incelendiğinde akademik uyum puan ortalamaları iyi düzeyde, sosyal uyum puan ortalamaları iyi düzeyde, kurumsal uyum puan ortalamaları düşük düzeyde ve kişisel-duygusal uyum puan ortalamaları da orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuçlara bakıldığında en yüksek puan ortalamasının sosyal uyumda olduğu görülmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek derecede uyumu gösterir (Aslan, 2015), düşük puanlar da düşük uyumu gösterir. Bu durumda üniversitenin ilk yılında öğrencilerin sosyal uyum sürecini daha iyi sağladığı, arkadaş ilişkileri kurma konusunda iyi seviyede oldukları söylenebilir. Literatürde benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur. Dokuyan vd. (2022) ve Öztürk, (2020) hemşirelik bölümündeki öğrencilerle, Erdoğan (2012) ve Özkara ve Özaydın Özkara (2020) öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmalarda benzer şekilde sosyal uyum puan ortalamalarının diğer boyutlardan daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Çalışmanın örneklem grubunun büyük oranda yurtda kalıyor olması, yurtların da sosyalleşme imkânı sunan ortamlar olduğu düşünüldüğünde ortaya çıkan bu sonuç daha anlaşılır olabilmektedir. Çalışmada öğrencilerin kurumsal uyum düzeyleri ortalamasının altında ve diğerlerine göre daha düşük seviyede bulunmuştur. Kurumsal uyumun öğrencilerin okudukları üniversiteye ilişkin değerlerini benimseme, memnuniyet ve aidiyetlerini temsil eden bir uyum türü olduğu dikkate alındığında, ortaya çıkan bu bulgu, çalışmaya katılan öğretmen adaylarının üniversitenin ilk yılında kendi üniversitelerinden yeterince memnun olmadıkları ve aidiyet konusunda da sorun yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin akademik uyum puan ortalamalarına bakıldığında ortalamasının üstünde bir uyum olduğu belirlenmiştir. Benzer bir sonuca Sönmez ve Gürbüz (2022) ile Gökaya (2016) çalışmalarında ulaşmışlardır. Akademik uyum, bireyin, üniversite yaşamının eğitimsel ve akademik yönlü çeşitli beklentileri karşısında ortaya koyduğu performans düzeyi ile ilgilidir. Bu sonuç öğrencilerin üniversitenin ilk yılında farklı içeriklere sahip birçok derse aynı anda maruz kalmaları, ders işlenişlerinin önceki eğitim kademelerinde gördüklerinden oldukça farklılaşmasına karşın öğrencilerin iyi düzeyde uyum gösterdiği şeklinde ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının kişisel duygusal uyum puan ortalamalarının ise orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özaydın ve Özkara (2011)

çalışmalarında öğrencilerde iyi seviyede bir kişisel duygusal uyum tespit etmişlerdir. Bu uyum türü öğrencilerin kendilerini psikolojik ve fiziksel olarak iyi ve güvende hissetmeleri ile ilgilidir. Dolayısıyla bu çalışmada ortaya çıkan orta düzey uyum öğrencilerin üniversitelerine ve çevrelerine ilk yıllarında yeterince duygusal ve kişisel bir bağ kuramadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada ortaya çıkan akademik başarıya ilişkin bulgulara bakıldığında öğrencilerin akademik başarılarının iyi seviyede oldukları söylenebilir. Akademik başarı esasen üniversiteye uyum sürecinde akademik uyumun bir göstergesidir (Dennis, Phinney ve Chuateco, 2005). Araştırmanın katılımcıları olan 1. sınıf öğretmen adaylarının üniversiteye uyum sağlama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiye bakıldığında, ölçeğin tamamı, akademik uyum alt boyutu, sosyal uyum alt boyutu ve kişisel-duygusal uyum alt boyutları ile akademik başarı düzeyleri arasında pozitif yönde fakat çok düşük düzeyli ve anlamlı olmayan bir ilişki ortaya çıkmıştır ($p>,01$). Kurumsal uyum alt boyutu ile akademik başarı arasında ise negatif yönlü, çok düşük ve yine anlamlı olmayan bir ilişki gözlenmiştir ($p>,01$). Öğretmen adaylarının üniversite uyum düzeylerinin akademik başarılarını yordama düzeylerine bakıldığında da üniversiteye uyumun akademik başarı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı belirlenmiştir ($p>,001$). Öztürk'te (2020) çalışmasında üniversiteye uyum ile akademik başarı arasında anlam teşkil eden bir ilişki olmadığını tespit etmiştir. Literatürde üniversiteye uyum ile akademik başarı arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşan bazı çalışmalar da (Mercan ve Yıldız, 2011; Sun Selışık, 2009; Sevim ve Yalçın, 2006) mevcuttur. Örneğin Mercan ve Yıldız (2011) akademik başarı ile üniversiteye uyum, alt boyutlardan da sosyal uyum ve akademik uyum arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Sun Selışık (2009), çalışmasında akademik uyum ile akademik başarı düzeyi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Özen (2019), üniversite öğrencilerinin yaşadığı ilk yıl deneyiminin, akademik motivasyonları ve akademik başarıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Birbirinden farklılaşan bu sonuçlara göre üniversiteye uyum ile akademik başarı arasında kesin bir ilişkiden söz etmek mümkün olmayabilir.

Araştırmada öğrencilerin akademik öz yeterlikleri ölçeğin tamamında ve alt boyutlar bağlamında incelendiğinde bilişsel uygulamalar alt boyutunda puanlar ortalamının üstünde, sosyal statü alt boyutu ve teknik beceriler alt boyutlarında ve ölçeğin tamamında ise puanlar orta düzeyde tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda 1.sınıf öğretmen adaylarının üniversite uyum ölçeği toplam düzeyleri ile akademik öz yeterlik ölçeği toplam düzeyler arasında pozitif yönlü, düşük düzeyli ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r= ,253$, $p<,01$). Bu bağlamda yapılan basit doğrusal regresyon analizinde de öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin akademik öz yeterliklerini pozitif yönde anlamlı düzeyde ($p<,001$) yordadığı ortaya çıkmıştır ($R= ,253$; $R^2=,064$). Üniversite uyum ölçeğinin akademik uyum alt boyutu, sosyal uyum alt boyutu, kurumsal uyum alt boyutu ve kişisel duygusal uyum alt boyutu ile akademik öz yeterlik toplam düzey ve alt boyutlarının her biri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki varlığı tespit edilmiştir. Literatürde buna benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar (Dokuyan vd., 2022; Erzen, 2020) mevcuttur. Bu sonuçlara bakılarak öğretmen adaylarının üniversite uyumu ile akademik öz yeterlikleri arasında aynı yönlü doğrusal bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkündür.

Geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının üniversiteye uyumları, akademik öz yeterlikleri ve akademik başarılarının her biri ayrı bir boyutta önem taşımakla beraber aralarındaki ilişki, birbirleri üzerindeki etkileri öğretmen yetiştirme sürecinde dikkate alınması gereken değişkenlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyleri ve akademik öz yeterlik düzeyleri alt boyutlar da dikkate alındığında düşük, orta ve ortalama üstü düzeylerde bulunmuştur. Akademik başarı ise iyi seviyede tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu sonuçların üniversite öğretim programlarında, oryantasyon uygulamalarında dikkate alınması önem taşımaktadır. Özellikle üniversite uyum sürecinde üniversitenin koşulları öğrencilerin ihtiyaçları çerçevesinde oluşturularak öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştıracak desteklerin etkin bir

şekilde uygulamaya konulması, öğrencilerin akademik öz yeterliklerini geliştirecek etkinliklerin devreye sokulması önem taşımaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarına sunulan eğitim-öğretim faaliyetlerinin ulaşmayı planladığı hedefler üzerinde etkili olan uyum sürecinin dikkate alınarak programların bu çerçevede düzenlenmesi önerilmektedir. Bu çalışma nicel yöntemle ve ilişkisel desene göre düzenlenmiştir. Bu kapsamda farklı yöntemlerle farklı değişkenlerle benzer çalışmalar yapılarak literatüre katkı sunulabilir. Bununla beraber bu araştırmanın bulguları sadece bir üniversitede öğrenim gören öğretmen adayları ve bu öğretmen adaylarının görüşleri ile sınırlıdır. Bu nedenle, çalışma sonuçlarının genellenebilirliğinin artırılması amacıyla farklı üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adayları ile çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Destek/Finansman Bilgileri

Bu makalede herhangi bir kurum veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Hakkâri Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 2023/25/1 sayılı karar ile etik izin alınmıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir yapay zekâ aracından faydalanmamıştır.

Kaynakça/References

- Aktaş, Y. (1997). Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi: Uzunlamasına bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 107-110.
- Aslan, S. (2015). Üniversite yaşamına uyum ölçeği'nin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4), 132-145.
- Baker, R. W. ve Siryk, B. (1986). Exploratory intervention with a scale measuring adjustment to college. *Journal of Counseling Psychology*, 33(1), 31-38.
- Balcioğlu, İ. (2001). Stres, gençlik, kentleşme, şiddet. *Yeni Symposium*, 39(1),49-56.
- Bayrak, A. Ö. ve Bülbül, T. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 6-20.
- Booth, MZ, Abercrombie, S. ve Frey, CJ (2017). Contradictions of Adolescent Self-Construal: Examining the Interaction of Ethnic Identity, Self-Efficacy and Academic Achievement. *Mid-Western Educational Researcher*, 29(1), 3-19. <https://scholarworks.bgsu.edu/mwer/vol29/iss1/2>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri (17. Baskı)*. Pegem Yayınları.
- Çalışandemir, F., & Baltacı, H. Ş. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve genel öz-yeterlik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 229-249. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.319821>
- Dennis, JM, Phinney, JS ve Chuateco, LI (2005). The role of motivation, parental support, and peer support in the academic success of ethnic minority first-generation college students. *Journal of College Student Development*, 46(3), 223-236.
- Dokuyan, B., Özgür, G., ve Kaçmaz, E. D. (2022). Öğrenci hemşirelerde öz yeterlik ile üniversite yaşamına uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Izmir Democracy University Health Sciences Journal*, 5(1), 1-8. <https://doi.org/10.52538/iduhs.1001834>
- Ekici, G. (2012). Akademik öz-yeterlik ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 174-185.
- Erdogan, S., Şanlı, H. S. ve Bekir, H. S. (2005). Gazi üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 479-496.
- Erdoğan, Y. (2012). Kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerini yordaması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 123-134.
- Gall, T. L., Evans, D. R., ve Bellerose, S. (2000). Transition to first-year university: Patterns of change in adjustment across life domains and time. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(4), 544–567.
- Gray, R., Vitak, J., Easton, EW ve Ellison, NB (2013). Examining social adjustment to college in the age of social media: *Factors influencing successful transitions and persistence*. *Computers ve Education*, 67, 193–207. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.02.021>
- Gökkaya, M. (2016). *Bir grup üniversite öğrencisinde sosyal kaygı, depresyon ve anne-baba tutumları ile mükemmeliyetçilik eğilimleri ve üniversiteye uyum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. (Yayın No: 430573) [Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Işık, AD. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının üniversite yaşamında uyum düzeyleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(34):274-293. <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.322.13>
- Johnson, R. B., ve Christensen, L. B. (2004). *Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E. ve Dicle, A. N. (2005). Üniversite 1. sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin sosyokültürel etkinlikler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(30), 63-72. <https://hdl.handle.net/20.500.12712/9622>
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Köknel, Ö. (1993). *İnsanı anlamak. (4. baskı)*. Altın Kitaplar.
- Mercan, S. Ç. ve Yıldız, A. S. (2011) Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı*, 16(2), 135-154.
- Owen, S. V., ve Froman, R. D. (1988). *Development of a College Academic Self-Efficacy Scale. Proceedings of the Annual Meeting of the National Council on Measurement in Education*. New Orleans, L.A.
- Özen, B. (2019). *Öğretmen adaylarının üniversite ilk yıl deneyimlerinin akademik motivasyon ve akademik başarı açısından incelenmesi*. (Yayın No: 572759) [Bartın Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, A. (2020). Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin algıladıkları stres ile üniversiteye uyum düzeyleri ve akademik genel not ortalamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 2(3), 155-162. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.20.03.21>
- Özkan, S. ve Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13), 153-171.
- Özkara, B. Ö., ve Özkara, O. (2022). Pandemi sürecinin öğrencilerin üniversiteye uyum durumlarına etkisi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 517-527. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1198269>
- Öztemel, K. (2010). Teknik Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi. *Politeknik Dergisi*, 13(4), 319-325.
- Parker, J. D. A., Summerfeldt, L. J., Hogan, M. J., ve Majeski, S. A. (2004). Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. *Personality and Individual Differences*, 36(1), 163-172. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00076-X](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00076-X)
- Pittman, L. D., ve Richmond, A. (2008). University belonging, friendship quality, and psychological adjustment during the transition to college. *The Journal of Experimental Education*, 76(4), 343-362. <https://doi.org/10.3200/JEXE.76.4.343-362>
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya (21 Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sevim, S. A., ve Yalçın, İ. (2006). Kısa süreli bir oryantasyon programı denemesi: Öğrencilerin uyum düzeyleri ve programa ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(2), 217-233.

- Sevinç, S. (2010). Mersin Üniversitesi birinci sınıf öğrencilerinin kişisel ve kurumsal uyumlarını olumsuz etkileyen faktörlerin incelenmesi. (Yayın No: 264190) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Sevinç, S, Gizir C. A. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bakış açılarından üniversiteye uyumu olumsuz etkileyen faktörler (Mersin Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 14(4):1-24. <https://doi.org/10.12738/estp.2014.4.2081>
- Sevinç, T. S., ve Gizir, C. A. (2020). Üniversite uyum ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 67-87. <https://doi.org/10.9779/pauefd.547409>
- Sönmez, A. ve Gürbüz, B. (2022). Üniversite öğrencilerinde serbest zaman doyumu ile üniversite yaşamına uyum ilişkisinin incelenmesi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(20), 481-502. <https://doi.org/10.18009/jcer.1120672>
- Sun Selışık, Z. E. (2009). *College adjustment: A study on English prep school students studying in Northern Cyprus*. (Yayın No: 250735) [Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, M. ve Yıldız, R. (2006). Liseli gençliğin üniversite algılaması ve gelecek tasarımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 85-104.
- Tinto, V. (1993). *Leaving College: Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition (2nd ed.)*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Tuhanioglu, S. S., & Gizir, C. A. (2019). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarına katkı sağlayan bireysel ve çevresel faktörlerin incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 9(3), 249-262. <https://doi.org/10.2399/yod.18.041>
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk ve suç (8. Baskı)*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üyesi Naciye AYNAS
naciyeaynas@hakkari.edu.tr